

Mécs, Isten szavának trombitája.

Amikor megjelenik az előadói dobogón, első pillanatra már vonzó jelenség s mikor szólni kezd, fokról-fokra bontakozik ki benne az előadás művésze. Különös, nagyterjedelmű hangja erősen megtárt, fogékony lelkekbe zuhan, szavai soha nem veszítik el céljukat, mert a forró levegőben senki sem veszi észre azt, amit ő maga is tud, hogy verslába, rime néha csetlik-botlik, hiszen pár kritikus szidta és támadta is érte. S ha az ember olvasni kezdi a verseit, az imént megjelent kötetét, melynek mottója: *Legyen világosság!* — akkor a szó, a beszéd művészenek arcvonásai elhomályosulnak, hogy helyet adjanak az egyre erősebben előtérbe kerülő költszónak.

Különösen hangzik, de valahogy úgy van, hogy ma az előadóművészt és a költőt egy személyben és egyszerre nehezen tudjuk egybefogni, annyira szétvált az évszázadok és ezredek folyamán ez a két ihletett művészi megnyilvánulás. Mécs Lászlóban is a dobogón minden nagyságot és lelki szépséget meglátunk, csak a költőét nem. Ahhoz elvonatkozottan verseit kell olvasnunk. Pedig Mécs László végeredményében egy és ugyanaz a dobogó előadóművészzel és versköteeteinek, ennek a legutóbbinak is a költőjével. Ezért Mécs László nem a mai megfogalmazású költő, aki messze elsodródik az emberektől, hogy annál elemibb erővel süppedhessen önmaga lelki világába és csak lelkének egészen egyéni szűrőjén keresztül eressze a dolgokat, a külvilág tárgyait és erősen szabályozza az őt körülvevő, idegen élet hatásait, hogy csak az jusson

hozzá, amiben ő lírikumot talál és ami alkalmas új formatörekvéseinek a véghezvitelére.

Mécs László a mai értelemben vett költővel nem tart rokonságot. Ismeretlen, ősi fényű, örök Titokról szakadt el, küldöncnek jött és tüstént eltűnik, mihelyt átadta üzenetét, éppen ezért ösztönösen érzi, hogy túlnő majd a mindent elnyelő halálon. Mint mások, ő is költött jó, rossz verseket. A vers köntösére, formájára, nyelvére vajmi keveset ügyelt, úgy írta minden sorát, hogy az elküldött ember láza elfogta őt és akkor, mint a hírvívó a hirtelen tovatűnő ihlet egy lélekzetében keresetlenül, természetesen, úgy, ahogy jött, továbbadta az üzenetet, a felülről jött hírt. A szeretet hírért hozta magával és éppen a szeretet jogán neki több volt szabad, mint másoknak. Katolikus, ezért van tornyán a nemzetközi, összefogó, egyetemes zászló, hajszolt magyar, életregényének a zárszava pedig annak a neve, ki őt elküldte ennek a ma élő, szenvedő, lihegve törtető embercsoportnak a vigasztalására. Ez a zárszó az Isten.

Ezzel a lendületes életprogrammal áll be Mécs László a tulajdonképpen való költők vonalába. A mythikus idők költője dalnok, vezér, pap, próféta és szent, aki a szó ihlettségének és a beszéd dallamosságának és szépségének minden erejével az ember-tömegek, a kollektivitás lelke felé áramlik, hogy alakítsa, nevelje és ragadjja magával. Ez a költő az embertársaiért elküldött ember, aki éppen ezért minden iránt érdeklődik, ami valamiképpen összefüggésben van a reábízottak életével, aminek köze van az emberi szenvedéshez, amihez

az ember könnye és vére tapad. Aztán elvonul, felmegy a hegy tetejére, hogy lelke az elküldetésben megihletődjék és megerősödjék és egészen megtagadva önmagát, rendeltetése és elküldetése tudatában visszatérjen az emberek közé és legyen az Isten szavának trombitája. Ez a költő titán, fejfel mindig embertársai fölé magasodik, kicsit talán több, mint ember, mert olyan nagyon és egészen ember. Aztán ebben a nagy önmagát feláldozásban áll embertársai elé és hirdeti a szépet, az igazat, hogy szavai írként hegeszszék a szenvedő emberi lelkeket. S ami a legfontosabb, ezek a szavak egészen az elküldött, ihletett ember lelkének a vetületei, mert önkénytelenek, cizellálatlanok és keresetlenségükben a legigazabbak.

Ez a költő Mécs László is, ennek mutatja a *Legyen világosság!* minden egyes verse. Egyéni létét, érzelmeit, problémáit egészen megtagadva, maradéktalanul küldetésének rendeli magát alá. Embertársaiért jött, ezért keres egész valója embert, meleg marka és mondanivalója van és szép szóekékkel akarja felszántani a lelkeket. Mert érdemes az emberért való elküldetés. Szép a kenyér, a pipacs, a pacsirta és szép a szűz talaj, de mindennél szebb és több az ember, aki szenved, akit bánt a baj, akinek erősszívú vezérre van szüksége. Ezért erősíti ő a szívét, amelyről tudja, hogy gyarló egészen a síri ágyig, hogy esendő, mert a gyönyör aljas és elorozza az észet, meg a szemérmét. Minden földhöz kötő huzalt szét kell szaggatnia, ha küldetésében célt akar érni és nem ringathatja többé térdén az angyalarcú kisbabát, mihelyest megéri, hogy szépségerdeje sóhajt és mozog, maga köré zárdai rácsot ácsol mert az ösztön rózsái között ott ácsorog az édenkert Ősravasza. Mindent kikapcsol, mi útjában eltérítheti, hogy a kétezeréves furulyán füttyölhesse a Szeretet dalát, melynek ritmikus ere-

jével lassan öntudatra ébred a népben a jóság. Neki nem kell pálma, se csók, se arany, csak mint a kicsapott diák szed egy-egy pipacsot az érett vetésből, hogy koszorút fűzve belőle, a Napra tüzze, mikor eljön a földön az aratás ideje és az emberek végre megúrnák a bűnt, meg a szennyet. Ám tudja, hogy a tisztaság aratásának a napja még messze van, mert a hét főbűn megtiporta az Istenreket és nyomába jött a szenvedés, a fehér és a vörös börtön, a Lucifer-parcellán ülő leány könnye, az örült a szépségfák alatt sír, elmúlik a szín, a szerelem, a győzelem, az ifjúság, az anyaság, a dicsőség és minden hősi mámor, alkotó ihlet tövén valami esztelen, megérthetetlen, bomlott Gondolat lap-pang és a víg, virágzó lét alatt zokog. Az élet és a halál ütődik itt egybe, hogy szenvedéssé legyen az elmúlás gondolata. Pedig a halál nem fáj, a halál a megtisztulást hozza és a csirázás, a rügyezés, az anyák égi fénye után következik, mert éppen úgy benne van az Isten hősköltevényében, mint a szenvedésarcú élet. Egyik sem rettentő, mind a kettőt ismerjük meg: *Legyen világosság!*

Igen, Mécs László felébreszti a kóros álomból embertársait, hogy világos szemmel lássák a nyomort, az anya, az apa, a hordár, a világcsavar-gója erdőőr, a tépázottlelkű, hajszolt magyar, a munkanélküli, a hazátlan szenvedéseit, aztán lágy, simogató szavával felsegíti a már-már elhullókat, új kultúrházat épít nekik, hogy az a népek temploma legyen, kollektív hangya-műremek, amelynek magyar malterében ott remeg a magyar könny s amikor a kollektivitás épületébe beleépíti elküldött emberi szívét, tudja, hogy minden testvére életálmát szé-píti ezzel.

Valódi költői hivatását így tölti be Mécs László. Néha ő is szereti ugyan kinyújtóztatni titánságát a hegygerincen, mert lent a lapályon nem le-

het, de aztán az emberekért való szorongás szívét emberivé nyomkodja vissza és visszamegy szépen a liliputi Ember-honba. Meg kell tanulnunk benne egybefogni a költőt és az előadóművészt és ha ízlik, ha nem, megértenünk azt a fénynyelvet, amelyen a földnek szól, mert azért ír, költ, hág fel a dobogóra és szaval, hogy hintse a szeretet magvait és szépítse az életet.

Az a fajta költő Mécs László, az Isten szavának trombitája, akire ma a válságba jutott lélek olyannyira áhítozik.

Dénes Tibor.

Vitéz József Ferenc főherceg: Ezüst vizek felett. Versek. (Királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadása.)

Művészi kiállítású kis kötetben, Horváth Jenő finom könyvdíszzeivel ékesítve jelentek meg vitéz József Ferenc dr. főherceg új versei. Tizenhét költemény, melyek nagyrészt a Fekete-tenger partján írta. Kettős költői arc bontakozik ki a sorok mögül e versekből: az egyik a magyar népdal és Petőfi felé fordul őszinte, egyenes tekintettel. Erről beszélnek: *Akácvirág Dunapartján, Nézni mindig, Vitorlát bont az éjszaka, Drága jó asszonyom, Vizek tükrére*, stb. című versei. A természet képeinek és a tollra toluó érzéseknek finom összekapcsolására ime egy példa:

*Szemhatárig széles vizet látok,
Rajta futó: széltől trott sávok —
Ir a szél; keletről vitt meséket.
Engem újra szívem vágya éget.*

*Szívem vágya rólad énekelbe
Sírályszárnyon száll a közeledbe.
Sötét szirten fehér hullám csókja
Őszült fejét szivárvánnyá szórja!*

A másik szellemi arc a modern ember lelkeségének jobban megfelelő kötetlenebb önkifejeződési forma felé fordul és a szabadvers nagy távlatait kémleli. Attól, hogy messze kalandoz-

zék ebben az irányban, megóvjá izlése és mértéktartása.

A közreadott tizenhét verset egyetlen alapézés fűzi megható egységbe: a távollevő hitves utáni erős vágyódás. A gondolati merengéseket, a természet képeiben való elmerülést állandóan átszövi a felesége iránti szerelem aranyszála. Férfias, etikus lírát reprezentál az *Ezüst vizek felett*.

(T—th J—e.)

Tíz verseskönyv.

Kelen László: Boesásd a szélnek. Budapest, 1931. — **Bodnár István: Jaj! atyám, a jövő.** Sárospatak, 1932. — **Varga Sándor Frigyes: Ismeretlen sziget.** Budapest, 1933. — **Finta Sándor: Forrásvíz.** Szombathely (Nemzedékek kiadása), 1932. — **Sipos Károly: Boldog Isten.** Budapest, 1932. — **Vida József: Tavaszí vetések.** 1932. — **Remethy Fülepp Dezső: Doberdói dárídón.** Budapest. — **székelykereszturi Molnár Sándor: Székely szív. Lélekvirágok.** Budapest (a Szilágyi Erzsébet Négyzet kiadása). — **Imrefi László: Égő virágok.** Gyöngyös, 1932.

Tíz gyónást kell hallanunk. Tíz gyermekien egyszerű és megrendülten őszinte vallomást, amelyben tíz ember, számot adva érzéseiről és gondolatairól, leleplezi magát. Tíz különböző, de egyforma érvényű megfejtését kell kapnunk az élettitoknak. Tíz különböző, de egyforma hitelű hangon kell felcsendülnie ugyanannak az örök melódiának. Tíz különböző, de egyformán rokon hívásnak kell szólítania, hogy mindegyikben nevünkre ismerjünk s — elveszítve különvalóságunkat — azt felelhessük: követünk. Tíz külön világnak kell előttünk újjáteremtődnie.

Ezt várjuk a tíz verseskötettől. Nem is várhatunk mást, mert aki a «vers» szót írja műve fölé, ezt igéri.

Lássuk tehát, hogy e kötetek megnyit valósítanak meg ígértükből.